

ЕКОНОМІКА

УДК 330.341.1:005.342

Катерина Ладиченко *

**НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НА
ЗАСАДАХ СТРАТЕГІЇ SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ**

У статті систематизовано підходи до визначення поняття національної інноваційної системи. Розкрито сутність стратегії smart-спеціалізації, що впроваджується у регіональній інноваційній політиці ЄС. Запропоновано напрями адаптації функцій та структури національної інноваційної системи до сучасних підходів ЄС.

Ключові слова: національна інноваційна система, регіональна інноваційна система, smart-спеціалізація, регіональна політика ЄС.

Ладиченко Е. И. Направления формирования национальной инновационной системы на основе стратегии SMART-специализации.

В статье систематизированы подходы к определению понятия национальной инновационной системы. Раскрыта суть стратегии smart-специализации, которая реализуется в региональной инновационной политике ЕС. Предложены направления адаптации функций и структуры национальной инновационной системы к современным подходам ЕС.

Ключевые слова: национальная инновационная система, региональная инновационная система, smart-специализация, региональная политика ЕС.

Ladychenko K. I. Directions of the national innovation system formation based on the SMART-specialization strategy.

The main approaches to the definition of the national innovation system are systematized in the article. The essence of smart-specialization strategy, which is implemented in the EU regional innovation policy, is considered. The directions of adapting functions and structure of national innovation system to the modern EU approach are proposed.

Keywords: national innovation system, regional innovation system, smart-specialization, EU regional policy.

Якісний розвиток економіки може бути забезпечений тільки тими країнами, які спрямовують свої зусилля на розробку та реалізацію власного інноваційного потенціалу. Натомість для країн, які не приділяють даному питанню достатньої уваги, основними конкурентними перевагами стають або дешева робоча сила, або пріоритетний розвиток сировинного сектору, що тільки посилює їх залежність від більш розвинених країн та витісняє на периферію світового господарства. Реалізація інноваційного потенціалу країни відбувається шляхом побудови ефективної національної інноваційної системи (НІС), що базується на сучасній стратегії розвитку спрямованої на формування конкурентоспроможної економіки.

Робота в інтенсивному інноваційному режимі в межах як регіональних, так і національної інноваційних систем на рівні світових зразків вимагає і якісно, і кількісно поліпшити основні чинники забезпечення науково-інноваційних процесів: обсягів і форм фінансування, організації науки, її кадрового складу, матеріально-технічної бази, інформаційної та патентно-ліцензійної систем, а також координації НДДКР, їхньої орієнтації на ринок інновацій. Крім того, слід враховувати, що в умовах формування економіки, яка базується на знаннях, де домінантою розвитку є ефективне використання інтелектуального, креативного та інноваційного потенціалу країни, інноваційна діяльність має враховувати взаємозв'язок пов'язаних стадій загального інноваційного циклу розвитку виробництва, починаючи з набуття населенням країни певної суми знань у системі освіти і закінчуючи використанням матеріалізованих інноваційних результатів інтелектуального розвитку суспільства в секторах економіки. Звідси впливає необхідність комплексного вирішення проблем розвитку національної інноваційної системи, а не окремих її рівнів чи підсистем.

Орієнтація України на європейські принципи управління вимагає адаптації вітчизняної інноваційної та регіональної політики до практики ЄС. Зокрема необхідно змінити погляди на

роль ВНЗ у регіональних інноваційних системах, змінити їх функції у формуванні регіонального ринку праці та підвищити їх вплив на місцеве бізнес-середовище.

Теоретико-методологічні засади формування НІС розроблено багатьма авторами. Так, особливості концептуальних засад побудови НІС, систематизація моделей НІС, визначення її сутності, підсистем та елементів узагальнені в працях О. Голиченко, В. Іванова, Н. Іванової, І. Макаренко, Л. Федулової, Д. Черваньова, І. Павленко та інших. Регіональні особливості формування НІС відображено в працях А. Пешко, М. Шарко тощо.

Незважаючи на величезну кількість публікацій, серед дослідників не існує єдиної думки щодо визначення структури НІС, її сутності та функцій, завдань ВНЗ у формуванні НІС. Також не враховано сучасні європейські підходи до формування стратегії розвитку НІС на засадах smart-спеціалізації. Отже, виникає необхідність у розкритті сутності поняття «стратегії smart-спеціалізації» та сформулювати підходи до формування національної інноваційної системи з метою її реалізації в Україні.

Федулова Л. І., також як і Н. І. Іванова, пропонує розуміти під НІС, з одного боку, «сукупність взаємопов'язаних організацій (структур), зайнятих виробництвом і комерційною реалізацією наукових знань і технологій у межах національних кордонів», з іншого – комплекс інститутів правового, фінансового і соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси та спираються на національні звичаї, традиції, культурні та політичні особливості [1, с. 56]. У монографії В. М. Гейця НІС визначено як сукупність інститутів, що забезпечує розвиток інноваційних процесів в межах країни [2, с. 379]. Згадані визначення представляють інституційний підхід до сутності національної інноваційної системи та не враховують спрямованість інновацій на ринок і їх зворотній вплив на зміст наукових досліджень.

Аналогічний підхід використано і в законодавстві України. Певну визначеність щодо державного підходу до терміну «НІС» було внесено з прийняттям у 2009 р. Концепції розвитку національної інноваційної системи [3]. Так, нею встановлено, що національна інноваційна система – це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу.

Організація економічного співробітництва та розвитку також надає власне визначення НІС, яке дещо розширює попередні визначення. За підходом ОЕСР, НІС – це система взаємовідносин між наукою, промисловістю та суспільством, за якою інновації слугують основою розвитку національної економіки, а те, в свою чергу, стимулює розвиток інновацій, визначає їх напрями і найважливіші види наукової діяльності [4]. При цьому найважливішою складовою НІС виступають канали, через які інституційні структури обмінюються знаннями та інноваціями. Дослідження ОЕСР зосереджуються на чотирьох основних каналах взаємодії учасників національної інноваційної системи: 1) між підприємствами; 2) між підприємствами, університетами та державними дослідницькими організаціями; 3) дифузії знань та технологій підприємствам, зокрема малим; 4) рух персоналу [5].

Подібні думки висловлені і у роботі Павленка І. А. [6]. На його думку, інноваційна система – це сукупність об'єктивних соціально-економічних відносин, що формуються як безпосередньо між суб'єктами інноваційного підприємництва, так і між цими суб'єктами та суспільством з приводу продукування новачків, їх матеріалізації, упровадження, використання і розповсюдження в усіх можливих сферах економічного і суспільного життя країни та за її межами [6, с. 39–40]. Важливо відмітити, що автор вивів поняття НІС за межі географічних кордонів країни. Адже в умовах глобалізації світової економіки комерціалізація наукових знань не обмежується тільки національним ринком. Навпаки, з огляду на інтернаціональний характер досягнень науки і техніки особливість та ефективність НІС здебільшого забезпечується саме її здатністю до впровадження і розповсюдження інновацій вітчизняного походження за межами національної економіки, а також здатністю сприймати національним господарством зарубіжні інновації.

Отже, НІС має формувати систему взаємовідносин між наукою, промисловістю, державою, регіонами та іншими зацікавленими сторонами із застосуванням світових знань для потреб сталого економічного зростання національної економіки та формування в країні економіки заснованої на знаннях та креативному використанні ідей та інновацій. Інновації в результаті їх

комерціалізації мають бути основою для розвитку суспільства, визначаючи напрямки науково-технічної діяльності з врахуванням потреб ринку.

Відповідно основними функціями національної інноваційної системи мають бути: планово-прогнозна, координаційна, науково-організаційна, освітня, безпекова та соціальна. В межах вказаних функцій НІС має виконувати наступні завдання:

– планово-прогнозної: формування інноваційних пріоритетів економічного розвитку; розробка ефективних стратегій управління інноваційними процесами; попередження можливих економічних криз і ризиків, спричинених як інноваційними процесами, так і процесами самоорганізації економіки; більш ефективне використання інструментів макроекономічної політики з метою сприяння просуванню інноваційної продукції та її захисту на зовнішніх ринках;

– координаційної: створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності; формування кластерів інновацій повного циклу; започаткування і забезпечення комерційного успіху макротехнології; створення інформаційних та зворотних зв'язків між компонентами НІС та її органами управління;

– науково-організаційної: організація наукових процесів у дослідних підрозділах НІС; координація наукової діяльності у рамках реалізації визначених інноваційних пріоритетів;

– освітньої: підготовка контингенту інноваційних менеджерів; створення спеціальностей, необхідних для обслуговування інноваційних виробництв; забезпечення розширеного відтворення інтелектуального капіталу;

– охоронної: захист інтересів інноваційного розвитку у складі завдань національної економічної безпеки, особливо – потоків інтелектуального капіталу; виявлення і забезпечення безпеки наукових кадрів, дослідників, раціоналізаторів тощо;

– соціальної: забезпечення соціального захисту персоналу задіяного в інноваційному секторі економіки; організація соціальної сфери на інноваційній основі; забезпечення розширеного відтворення соціального капіталу.

Ще однією важливою умовою формування ефективної НІС та відповідної інноваційної політики є ініціювання державою початкового попиту на наукомістку продукцію та створення інфраструктури інноваційного процесу. Це означає створення не тільки багатоаспектного механізму сприяння розвитку науки і технологій, єдиної інформаційної системи всередині країни, але й самого соціуму інформаційної доби, який би був готовий сприймати інновації та розвивається, насамперед, на їх основі з урахуванням циклічності інноваційного процесу, його ризиковості та інших особливостей. Обов'язковими складовими такого соціуму є розвинуті та динамічні сфери освіти й медичного обслуговування, комплексної гарантії індивідуального добробуту в усіх сферах життя [7, с. 48].

Останній підхід використовується найбільш часто. Зокрема, Федулова Л. І. виділила наступні підсистеми: генерації знань, освіти і професійної підготовки, виробництва продукції та послуг та інноваційної інфраструктури [1, с. 57]. Денисенко М. П., Воронкова Т. Є. та Ладика С. В. доповнили даний перелік підсистемою управління і регулювання [8, с. 79 – 80]. Такий перелік і включено до згадуваної вже Концепції розвитку національної інноваційної системи України. Така структура, хоча і називає основних учасників НІС, однак не вказує взаємозв'язку підсистем між собою та виключає національну інноваційну систему з міжнародного простору.

Геєць В. М., Семиноженко В. П., Квасник Б. Є. згадують іншу структуру НІС [2, с. 379–380], яка на думку авторів є комбінацією двох основних складових: по-перше, інститутів, що забезпечують реалізацію стратегічних інноваційних проектів на базі великих організацій державного і корпоративного секторів; по-друге, інститутів, що забезпечують розвиток широкого кола новаторських проектів на базі малих організаційних форм. Відповідно державі відводиться роль виключно підтримки та створення умов для інших учасників НІС.

Власну структурну модель НІС запропонував Медведкін Т, виділивши наступні підсистеми [9, с.155–156]:

- підсистема «А», діяльність якої спрямована на забезпечення інноваційного процесу нематеріальними ресурсами та включає систему освіти, професійної підготовки, залучення кадрів і систему інформаційного забезпечення;

- підсистему «Б», елементи якої (системи виробництва, комерціалізації та використання нового знання) приймають безпосередню участь в інноваційному процесі;
- підсистему «В», функція якої полягає у забезпеченні інноваційної діяльності матеріальними ресурсами;
- підсистему «Г», завданням якої є чітка координація внутрішньої системи до умов міжнародного трансферту технологій, зокрема систему митного регулювання, співпраці з міжнародними організаціями тощо.

Спірним моментом в запропонованому підході є невизначеність взаємозв'язку учасників інноваційного процесу та інституційного середовища, а відповідно підсистеми А, Б та В включають як елементи інфраструктурного забезпечення, так і безпосередніх учасників інноваційного процесу. Однак, новим моментом, який заслуговує визнання є виокремлення в компонент НІС підсистеми міжнародної науково-технічної співпраці країни, роль якої як складової інтеграційного процесу зростає, що вже відмічалось нами раніше.

На нашу думку, слід погодитись з Бутенко О. І. та Лазаревою Є. В., які стверджують, що створення НІС передбачає єдність інститутів і учасників інноваційного процесу, функціональних підтримуючих підсистем для забезпечення збалансованої діяльності системи в цілому, розробку державних і ринкових механізмів взаємодії між окремими компонентами на різних рівнях управління, підбір раціональних форм і методів забезпечення умов функціонування економічних агентів [10, с.69]. Основну увагу при побудові НІС автори пропонують зосереджувати на інфраструктурному забезпеченні. При цьому під інноваційною інфраструктурою розуміється сукупність взаємопов'язаних функціональних підсистем національної інноваційної системи економічного, нормативно-правового, організаційно-структурного характеру, які безпосередньо забезпечують умови реалізації, підтримки і стимулювання інноваційного процесу господарюючим суб'єктам з урахуванням принципів економічної ефективності та інтересів споживачів в новаціях.

Суттєвою складовою моделі виступають зовнішні чинники формування НІС, які розподіляються на два сектори: міждержавний і державний. За сутністю перші відображають вплив глобального середовища інноваційної діяльності, другі – національного.

Інфраструктура як складова національної інноваційної системи привертала увагу багатьох вітчизняних і закордонних вчених. Проблеми розвитку і функціонування її окремих елементів неодноразово висвітлювались в наукових публікаціях. Зокрема велику увагу приділено функціям та ролі технополісів, технопарків, бізнес-інкубаторів, венчурних фондів тощо. Проте на сьогодні саме ця складова інноваційної системи розвинута в Україні найменше. Сутність проблеми значною мірою полягає у відсутності системного погляду на інфраструктуру як важливу складову НІС, а також у недооцінці її ролі в заходах державної політики щодо прискорення інноваційного розвитку економіки. Інноваційна інфраструктура має бути, по-перше, спрямована на зародження, реалізацію (в матеріальній та нематеріальній формах) і комерціалізацію наукових, науково-технічних ідей в інноваційну продукцію; по-друге, створювати умови для розширення конкуренції на базі інновацій; по-третє, стимулювати ефективне використання потенціалів природних, матеріальних, трудових, фінансових, ринкових, інформаційних ресурсів, і, нарешті, забезпечувати розповсюдження і захист інтелектуальної власності і технологічних нововведень.

Формування інфраструктури інноваційної системи передбачає: формування інноваційно-активних територій, в тому числі техніко-впроваджувальних економічних зон; розвиток систем регіональних і галузевих фондів підтримки інноваційної діяльності; формування системи інформаційної підтримки, в т.ч. надавання консалтингових послуг для організації взаємодії учасників інноваційного процесу; сприяння створенню і розвитку малих інноваційних підприємств; розбудова системи підготовки і перепідготовки кадрів для інноваційної діяльності, продукування знань і ноу-хау.

Говорячи про НІС, неможливо не згадати про її основні рівні. Якщо на макрорівні вона представлена малими інноваційними підприємствами та іншими суб'єктами інноваційного підприємництва, то на мезорівні її складовими виступають корпоративні та регіональні інноваційні системи.

Регіональні центри інноваційного розвитку мають бути ядрами регіональних інноваційних кластерів з виробництва високотехнологічної конкурентоспроможної продукції. Регіональну інноваційну систему (РІС) утворює сукупність організацій та підприємств, розташованих на даній

території, які здійснюють діяльність зі створення, комерціалізації і розповсюдження інновацій, а також сукупність організацій інноваційної інфраструктури, органів регіонального управління та інститутів, які забезпечують реалізацію механізмів інноваційного розвитку, що відповідають як особливостям, так і вимогам функціонування національної інноваційної системи [11, с.134].

РІС формується під впливом безлічі об'єктивних для даного регіону чинників, включаючи його розміри, наявність природних, технічних, організаційних, інформаційних, інституціональних і людських ресурсів. Створення РІС не вимагає обов'язкового вирівнювання показників науково-технічного розвитку на всіх територіях, вона тільки дозволяє використовувати переваги кожного регіону в інноваційній сфері. Як елемент соціально-економічного розвитку РІС є інструментом підвищення конкурентоспроможності виробників даного регіону, який забезпечує зайнятість найбільш кваліфікованої частини населення та сприяє підвищенню загального освітнього рівня населення та соціального добробуту.

Основною функцією РІС є модернізація виробництва за допомогою впровадження нових видів продукції та технологічних процесів. Здатність РІС ефективно виконувати свою основну функцію залежить від впливу оточуючих її систем, таких як фінансова система, ринок праці, система освіти та інші складові інноваційної інфраструктури та економічного середовища регіону. Тобто РІС слід розглядати як відкриту систему, що щільно пов'язана з іншими економічними та громадськими системами. З метою підвищення інтеграції окремих складових РІС та збільшення ступеню відкритості та взаємозв'язку окремих елементів РІС у вітчизняну практику необхідно впроваджувати європейські принципи формування регіональної інноваційної політики, які отримав назву стратегія smart- спеціалізації.

Термін «SMART-спеціалізація» вперше був запропонований у 2007 р. Форє В. та Ван Арком Б. у доповіді незалежної експертної групи комісару ЄС з досліджень та інновацій [12]. Сьогодні – це провідна концепція, якою керується Європейський Структурний Фонд на період з 2014 по 2020 рр щодо реалізації цілей стратегії «Європа 2020».

Спочатку під SMART-спеціалізацією розуміли стратегічний підхід до економічного розвитку за допомогою цільової підтримки досліджень та інновацій, однак згодом такий секторальний підхід, було замінено ширшим визначенням, що включав можливість його реалізації у регіональній політиці.

Цей підхід передбачає більш активне залучення різних учасників у процес підприємницької діяльності, поширення партнерської взаємодії за межі регіону, взаємопов'язаності різних сфер економіки. Також він передбачає визначення регіональних компаративних переваг, навколо реалізації яких і мають концентруватись зусилля та ресурси всіх груп впливу у регіоні. Таку концепцію неможливо реалізувати без чіткого визначення показників ефективності регіональної інноваційної системи з метою максимізації потоків знань та інформації та поширення переваг та вигід інновацій на регіональну економіку в цілому.

Європейською комісією виділено 5 можливих напрямів формування стратегій SMART-спеціалізації у сферах регіональних інновацій та розвитку:

- оновлення традиційних секторів промисловості за рахунок діяльності з вищою доданою вартістю чи пошуку нових ринкових ніш;
- модернізація за рахунок адаптації та розповсюдження нових технологій,
- технологічна диверсифікація у спорідненні види діяльності;
- розвиток нових видів економічної діяльності завдяки радикальним технологічним змінам та інноваційним проривам,
- використання нових форм інновацій таких як відкриті, соціальні інновації, у сфері послуг та таких, що ініціюють споживачі [13].

Університети та інші вищі навчальні заклади, а також різноманітні дослідницькі установи сприяють реалізації стратегії SMART-спеціалізації, в першу чергу шляхом підвищення якості досліджень та нарощування власного науково-технічного потенціалу, що в свою чергу, дозволяє їм генерувати актуальне знання, адаптувати нові ідеї та сприяти їх поширенню та реалізації у регіоні. Крім того вони формують підприємницьке середовище регіону завдяки, з одного боку, залученню, вихованню та розвитку підприємницьких здібностей населення, а з іншого – завдяки наявності позитивного іміджу інноваторів, приваблюють різноманітні бізнес-структури та інвесторів.

Розвиток на основі університетів локальних технопарків, тематичних кластерів та мереж із залученням відповідних фінансових та інших супутніх агенцій створює найбільш сприятливе середовище для реалізації стратегії SMART- спеціалізації.

Важливим напрямом діяльності університетів також має бути збір та надання інформації стосовно потенційних можливостей нових технологій та інновацій, інноваційних процесів, стандартів та продуктів, а також потенційних перепон для їх адаптації у локальному середовищі. Вони також можуть допомогти збільшити ефект впровадження спеціалізації завдяки поширенню інформації на національному та глобальному рівні.

Можна виділити декілька проблемних питань на шляху інтеграції університетів до процесу формування та реалізації SMART-спеціалізації регіону. По-перше, ігнорування місцевою владою потенційних та реальних можливостей університету у розвитку місцевої економіки і, відповідно, виключення освітніх установ з процесу формування стратегії спеціалізації. По-друге, розходження між академічним профілем університету, сферою його освітніх та дослідницьких інтересів та специфічними виробничими та регіональними активами, які є об'єктом спеціалізації. По-третє, невідповідність освітньої та інноваційної політики регіону глобальним тенденціям та регіональним потребам.

З іншого боку під час реалізації стратегії SMART-спеціалізації можуть виникнути проблеми і для регіонального розвитку через невірне розуміння сутності стратегії спеціалізації, що може відобразитись як у надмірній концентрації ресурсів на формуванні вузької конкурентної спеціалізації регіону, так й не здатністю регіону поглинути науково-інноваційну продукцію, що буде продукуватись ВНЗ на його території. Суперечливість національної та регіональної стратегії також може призвести до невдачі у реалізації обраної стратегії.

Відповідно для успішної імплементації стратегії SMART-спеціалізації на регіональному рівні регіональна влада має отримати більшу незалежність у формуванні власної стратегії розвитку, а також має бути налагоджена тісна взаємодія не тільки між місцевими органами влади та підприємницькими структурами, а й з освітніми та дослідницькими установами з метою спільної розробки такої стратегії. Практична відсутність зв'язків між бізнес-середовищем та освітою призведе як до падіння попиту на вітчизняних випускників ВНЗ, так й до зниження кваліфікації робочої сили країни в цілому. Крім того необхідно створити інфраструктурне середовище здатне забезпечувати швидке реагування на зміни у національній економіці та адаптації регіональної стратегії до таких змін. В першу чергу це забезпечується більшою інтегрованістю регіональних структур у глобальні інформаційно-комунікаційні мережі. Розвиток технологій обміну інформації між органами влади та іншими суб'єктами регіону сприятиме швидкому поширенню інновацій та формуванню відкритого та прозорого середовища здатного їх реалізовувати.

Отже, підсумовуючи, можна відмітити, що в умовах загострення економічної ситуації та спрямованості на реформування регіональної політики в Україні досвід регіональної політики ЕС на основі стратегії SMART- спеціалізації може бути імplementовано у вітчизняній практиці. Для цього необхідно залучити університети, інші ВНЗ та дослідницькі центри до визначення компаративних переваг регіонів та формування стратегій їх розвитку на основі спеціалізації на реалізації таких переваг. Це потребує зміни взаємовідносин між місцевою владою та освітньо-дослідницькими центрами на основі залучення ВНЗ до розробки інноваційної продукції та реалізації її в першу чергу на регіональному рівні, а також навчання кадрів для регіональної економіки, в тому числі через короткотермінові курси перенавчання чи підвищення кваліфікації.

Список використаних джерел:

1. Федулова Л. І. Інноваційна політика [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Федулова, А. А. Мазаракі, Г. О. Андрощук ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 603 с.

2. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України [Текст] : [монографія] : у 3 т. / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, акад. НАН України В. П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б. Є. Кваснюка ; Ін-т економіки та прогнозування Нац. акад. наук України, Укр. форум. – К. : Фенікс, 2007. – Т. 1 : Економіка знань – модернізаційний проект України / [Геєць В. М. та ін.]. – 2007. – 543 с.

3. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=680-2009-%F0>
4. Godin B. National Innovation System: The System Approach in Historical Perspective [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.csiic.ca/PDF/Godin_36.pdf
5. National Innovation Systems. – OECD, 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/dataoecd/35/56/2101733.pdf>
6. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: Монографія / І. А. Павленко. – К. : КНЕУ, 2007. – 248 с.
7. Новицький В. Імперативи інноваційного розвитку / В. Новицький // Економіка України. – 2007. – № 2. – С. 45 – 52.
8. Денисенко М. П. Проблеми формування національної інноваційної системи України / М. П. Денисенко, Т. Є. Воронкова, С. В. Ладика // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 73 – 81.
9. Медведкін Т. Інноваційний розвиток України в умовах трансферу технологій та науково-технологічної співпраці / Т. Медведкін // Журнал Європейської економіки. – 2008. – Том 7 (№ 2). – С. 153 – 161.
10. Бутенко О. І. Інфраструктурні компоненти інноваційної моделі економіки / О. І. Бутенко, С. В. Лазарева // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 4. – С. 69 – 81.
11. Третяк В. В. Регіональна інституційна система як основний об'єкт формування інноваційної політики / В. В. Третяк, Н. В. Дронова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 131 – 137.
12. Foray D. Smart Specialisation in a truly integrated research area is the key to attracting more R&D to Europe / D. Foray, B. Van Ark // Knowledge Economists Policy Brief. – 2007. – № 1 (European Commission, Brussels).
13. Goddard J. Universities and Smart specialisation: challenges, tensions and opportunities for the innovation strategies of European regions / J. Goddard, L. Kempton, P. Vallance // Ekonomiaz. – 2013. – № 83 (2 cuatrimestre). – P. 82 – 101.

** Ладиченко Катерина Іллівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського національного торговельно-економічного університету.*

УДК УДК 338.439.5: 633/635 (477)

Оксана Нестеренко *

СУТНІСНА ТРАКТОВКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ КРАЇНИ

Досліджено вплив державного регулювання, яке безпосередньо визначає зміцнення конкурентоспроможності сільського господарства країни. Проаналізовано ефективність запровадження дієвого механізму державного регулювання, націлене на зростання рівня міжнародної конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, підтримки вітчизняного товаровиробника на міжнародній арені.

Ключові слова: державне регулювання, державне управління, державна підтримка, сільське господарство, аграрний сектор, аграрний ринок, попит, пропозиція, СОТ.

Нестеренко О. Д. Сущностная трактовка государственного регулирования рынка агропродовольственной продукции страны.

Исследовано влияние государственного регулирования, которое непосредственно определяет укрепление конкурентоспособности сельского хозяйства страны. Проанализирована эффективность внедрения действенного механизма государственного регулирования, нацеленного на повышение уровня международной конкурентоспособности сельскохозяйственной продукции, поддержки отечественного товаропроизводителя на международной арене.